

Конкурс КРАЦІ ПРАКТИКИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ у 2017 році

Мета

Конкурс має на меті відібрати, відзначити та поширити кращі практики органів місцевого самоврядування з соціально-економічного розвитку територій.

Учасники та переможці Конкурсу отримають суспільне визнання впроваджених інновацій, а також можливість обмінятися з колегами досвідом їхньої реалізації, оцінити ефективність своєї діяльності, поширити та вдосконалити власні напрацювання.

Це, у свою чергу, сприятиме підвищенню стандартів діяльності органів місцевого самоврядування та покращенню якості послуг, що надаються мешканцям громад.

Конкурс проводиться за методологією Ради Європи, яка успішно запроваджена в Україні під час проведення п'ятох попередніх Конкурсів (2012–2016 рр.).

Організатор

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (Мінрегіон).

Завдання

- сприяння органам місцевого самоврядування у здобутті нових знань та обміні досвідом;
- публічне визнання досягнень органів місцевого самоврядування як інструменту заохочення до діяльності у напрямі підвищення стандартів якості життя громади;
- поширення кращих практик та корисних ініціатив органів місцевого самоврядування, спрямованих на розвиток територіальних громад.

Партнери

Конкурс організовує та проводить Мінрегіон у партнерстві з Радою Європи, Українською асоціацією районних та обласних рад, Асоціацією міст України, Всеукраїнською асоціацією сільських та селищних рад.

Учасники

До участі у Конкурсі запрошуються органи місцевого самоврядування всіх рівнів: обласні, районні, міські, селищні та сільські ради.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Україна крок за кроком впроваджує в життя Європейську хартію місцевого самоврядування.

Людина, її інтереси, забезпечення конституційних прав і свобод, можливість самореалізації там, де вона народилася і виросла, постійний особистісний розвиток і розкриття власного потенціалу – ось головна мета процесів реформи місцевого самоврядування. Ці орієнтири однаково зрозумілі українцям з великих міст, містечок, сіл і селищ півдня, півночі, сходу та заходу країни.

Для здійснення завдань реформи в державі вдалося створити величезну команду підтримки, що об'єднала центральні та місцеві органи влади, український політикум, міжнародну донорську спільноту і, безперечно, її головних дійових осіб – органи місцевого самоврядування, громадськість, засоби масової інформації.

Протягом 2015–2016 рр. створено надійний фундамент реформи – прийнято необхідну законодавчу базу, відкрито «зелену вулицю» для добровільного об'єднання територіальних громад, запроваджено механізми передачі повноважень та ресурсів, фінансової децентралізації, державної підтримки (субвенція об'єднаним територіальним громадам, кошти Державного фонду регіонального розвитку).

Позитивним у цьому напрямі став і початок 2017 року: законодавчо врегульовано функціонування інституту старост в об'єднаних громадах та вирішення питань добровільного об'єднання громад, розташованих на територіях суміжних районів і тих, які об'єднуються навколо міст обласного значення.

Реформа вже принесла суттєві позитивні результати – фінансові, адміністративні, соціальні. Але час ставить нові завдання, серед яких – секторальна децентралізація. Люди чекають на якісну освіту, медицину, облаштування інфраструктури за європейськими стандартами, планування територій, формування органів місцевого самоврядування регіонального і субрегіонального рівнів, зміну адміністративно-територіального устрою.

Настав час, коли громади мають рухатись у напрямі розумного зростання, переходу від вирішення поточних завдань до комплексних, відповідно до пріоритетів, закладених в стратегіях розвитку, та орієнтованих на залучення інвесторів, створення підприємств, індустріальних парків. Адже це нові робочі місця, гідна заробітна плата, надходження до місцевих бюджетів.

Реформу місцевого самоврядування та територіальної організації влади, відповідальним за яку є Мінрегіон, не зупинити, бо вона – європейська за цінностями і впроваджується за принципами прозорості та максимального залучення до неї громадян. А органи місцевого самоврядування – провідники прогресивних змін у державі, оскільки їхні рішення та дії є найближчими до людей.

Відповідальність перед громадою, прозорість діяльності влади на місцях та бажання самих мешканців громад жити і працювати в Україні по-європейськи – головні аксіоми цієї реформи.

**Віце-прем'єр-міністр України –
Міністр регіонального розвитку, будівництва
та житлово-комунального господарства України
Геннадій ЗУБКО**

ТЕМАТИКА КОНКУРСУ

ТЕМА 1. Прозорість та підзвітність місцевого самоврядування

Як свідчать нещодавні соціологічні дослідження, довіра громадян до місцевих влад є суттєво вищою, ніж довіра до центральної влади. Люди в громадах відчули, що реформи спричинюють реальні позитивні зміни і що місцеве самоврядування насправді стає здатним забезпечувати розвиток. Тож місцева влада нині має добрий шанс реально залучити громадян до місцевих справ, мобілізувавши таким чином найважливіший ресурс громади – людський.

У свою чергу, довіра людей вирішальним чином залежить від того, наскільки публічними і зрозумілими для громади є плани та дії місцевої влади. Як наслідок, на перший план виходять питання прозорості та підзвітності діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Водночас, прозорість та підзвітність влади є чи не найкращими антикорупційними запобіжниками. Нині питання запобігання корупції на місцевому рівні стає більш актуальним, оскільки у процесі децентралізації на місця передаються значні повноваження і суттєві ресурси. Тому, паралельно з децентралізацією слід запроваджувати надійні антикорупційні механізми на місцевому рівні. Підзвітна й зрозуміла для громади діяльність місцевої влади є одним із таких механізмів.

Приклади кращих практик:

- забезпечення доступу громадян до публічної інформації;
- забезпечення можливості участі громадян у роботі органів місцевого самоврядування (відкритість процесу підготовки рішень, доступ до участі в засіданнях, онлайн-трансляції, системи поіменного голосування тощо);
- системне публічне звітування органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб;
- системне висвітлення діяльності органів місцевого самоврядування у місцевих ЗМІ;
- відкритість інформації про місцеві бюджети, у т.ч. для громадського контролю;
- системи електронного урядування;
- мобільні сервіси;
- відкриті бази даних, у т.ч. геоінформаційні;
- створення майданчиків (у т.ч. віртуальних) для зворотнього зв'язку з громадою;
- відкритість та об'єктивність процедур діяльності конкурсних комісій (конкурси проектів розвитку, кадрові конкурси тощо).

ТЕМА 2. Практики розвитку регіонів та громад, засновані на власних стратегіях та ресурсах

Фінансова децентралізація дала можливість органам місцевого самоврядування формувати власні бюджети розвитку. Повноваження, отримані місцевим самоврядуванням у результаті децентралізації влади, дозволяють місцевим радам самостійно вибудовувати та реалізовувати власні стратегії розвитку регіонів та громад, визначати пріоритети, цілі та напрямки розвитку, створювати і фінансувати відповідні проекти.

Водночас, щороку переможцями Конкурсу кращих практик стають, як правило, практики, створені в рамках різноманітних програм міжнародної технічної допомоги. Тематика цих практик зазвичай обмежена технічними завданнями відповідних програм, а їх формат є традиційним.

Натомість, з метою накопичення та поширення кращого досвіду місцевого та регіонального розвитку набагато важливіше виявляти і робити публічними ті практики, які розробили регіони чи громади та успішно втілили самостійно – використовуючи власні повноваження, базуючись на власних стратегіях і планах та виходячи із власних ресурсів.

Приклади кращих практик:

- найрізноманітніші практики розвитку регіону/громади, реалізовані в рамках стратегії розвитку регіону/громади та за рахунок ресурсів із власних (внутрішніх) джерел:
  - коштів місцевого бюджету;
  - коштів бюджетів різних рівнів місцевого самоврядування;
  - коштів та інших матеріальних і нематеріальних ресурсів громади (місцевий бізнес, благодійні організації, меценати, члени громади).

ТЕМА 3. Співробітництво територіальних громад

У процесі реформування територіальних громад чітко проявилася важлива тенденція: не всі громади здатні самостійно забезпечити своїх громадян усіма необхідними послугами, і не завжди доцільно в кожній громаді створювати відповідні структури та матеріально-технічну базу для надання тих чи інших послуг.

Водночас у приміських зонах великих міст збільшується потреба у співпраці між цими містами та сусідніми громадами. Така співпраця має стосуватись як проблем у сфері житлово-комунального господарства, так і питань надання містом медичних, освітніх, транспортних та інших послуг мешканцям сусідніх громад.

Фінансова децентралізація спонукає громади ретельніше рахувати власні доходи і видатки, відтак все частіше місцеві ради намагаються будувати свої взаємини на договірних засадах.

Тож міжмуніципальне співробітництво нині набуває нового змісту і ще більшої актуальності та ваги. Через співпрацю громади можуть не лише економити власні ресурси, а й досягати нового, значно вищого рівня згуртованості та взаєморозуміння.

Приклади кращих практик:

- спільні об'єкти житлово-комунального господарства: водогони, очисні споруди, сміттєзвалища, сортування та переробка сміття тощо;
- спільна пожежна охорона;
- спільна мережа громадського транспорту;
- музичні, спортивні школи, школи мистецтв та інші культурно-освітні установи;
- спільні інституції для потреб розвитку (агенції розвитку, аналітичні центри тощо).

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ КРАЩИХ ПРАКТИК

ІНІЦІАТИВНІСТЬ

роль учасника в ініціюванні практики, реалізація рішень громадських слухань, залучення до її реалізації громадських організацій, суб'єктів підприємницької діяльності, зовнішніх інвестицій

ЕФЕКТИВНІСТЬ

ступінь досягнення поставлених цілей; продуктивність методів і засобів вирішення проблеми; досягнення кращих результатів з меншими витратами; окупність витрат; міра задоволеності потреб громадян

ІННОВАЦІЙНІСТЬ

новизна методів і засобів вирішення існуючої проблеми, обґрунтування такого вибору, досягнення економії витрат

ВПЛИВІВІСТЬ/НАСЛІДКИ

вплив вирішення проблеми на учасників практики, місцеві організації, громаду, район, регіон

СТАЛІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ

економічна обґрунтованість у довготерміновій перспективі, можливість удосконалення і доцільність використання застосованих методів та засобів в іншому контексті або місці; корисність для розвитку громади/соціального капіталу

ПРОЦЕДУРА ВІДБОРУ КРАЩИХ ПРАКТИК

Для проведення Конкурсу Мінрегіон утворює Конкурсну комісію, до складу якої входять представники організатора та партнерів Конкурсу, зокрема, представники секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, центральних та місцевих органів виконавчої влади, асоціацій органів місцевого самоврядування, експерти Ради Європи та інші міжнародні партнери.

Оцінювання поданих на Конкурс заявок відбувається у два етапи: на першому етапі визначаються фіналісти Конкурсу, а на другому – його переможці.

Рішення про визначення переможців на підставі пропозицій Конкурсної комісії ухвалює організатор Конкурсу – Мінрегіон.

Переможці Конкурсу визначаються окремо за кожною з трьох тем у таких номінаціях:

обласні та районні ради

міські ради

селищні та сільські ради

органи місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські ради) об'єднаних територіальних громад

ЧОМУ ВАРТО БРАТИ УЧАСТЬ У КОНКУРСІ?

Органи місцевого самоврядування, які стануть переможцями Конкурсу, будуть нагороджені відзнаками і дипломами, а також отримають можливість презентувати свої практики в рамках урочистого публічного заходу, що відбудеться у грудні 2017 року за участю представників Уряду України, Ради Європи, асоціацій органів місцевого самоврядування, інших партнерів Конкурсу, а також засобів масової інформації.

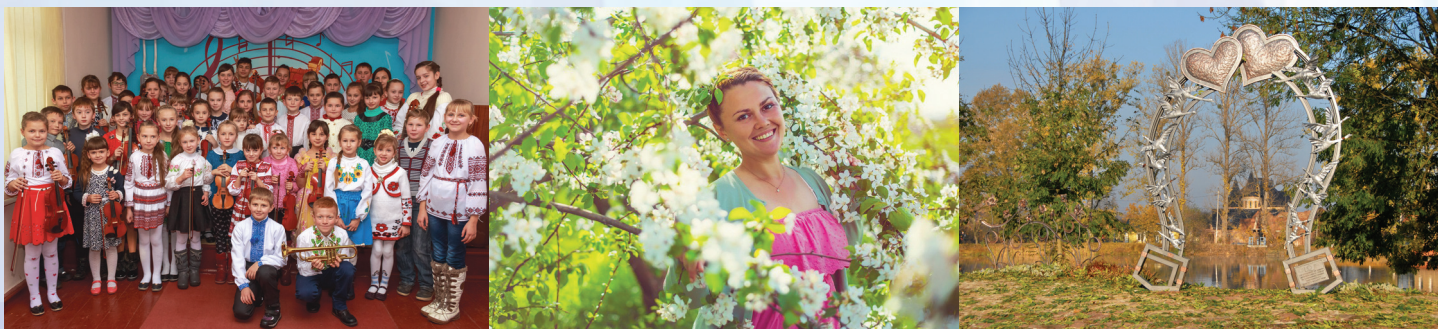
Переможці Конкурсу візьмуть участь у поїздці в одну з країн – членів Ради Європи.

Фіналісти Конкурсу матимуть можливість взяти участь у семінарах з обміну досвідом, що відбудуться на базі органів місцевого самоврядування, практики яких стали переможцями.

За підсумками Конкурсу буде видано збірку кращих практик місцевого самоврядування, до якої буде включено описи всіх практик-фіналістів Конкурсу; найкращі з них отримають шанс бути висвітленими в серії тематичних телевізійних програм та прийняти делегації представників ЗМІ з різних областей України.

Матеріали про Конкурс публікуються на офіційному сайті Мінрегіону та на сайтах партнерів.

Відтак, про кращі практики дізнається широке коло зацікавлених осіб, що створить для переможців Конкурсу додаткові можливості для популяризації та вдосконалення свого досвіду.

ПОДАННЯ ЗАЯВОК ДЛЯ УЧАСТІ У КОНКУРСІ

Під практикою у рамках Конкурсу розуміється фактична діяльність органу місцевого самоврядування у період з 2015 до 2016 року, під час впровадження якої отримано позитивні результати.

Кожен орган місцевого самоврядування може подати на Конкурс одну або кілька (окремих!) заявок, але не більше однієї практики за кожною із трьох тем Конкурсу.

Заявки, тематика яких не відповідає жодній із трьох оголошених тем Конкурсу, відхиляються без розгляду.

Для участі у Конкурсі потрібно заповнити заявку, формуляр якої додається до цього буклету, та надіслати її виключно у форматі Microsoft Word до 30 вересня 2017 року електронною поштою на адресу: best.practice.ukraine@coe.int.

Заявка супроводжується листом органу місцевого самоврядування за підписом його керівника, у якому підтверджується достовірність і точність викладеної у заявці інформації.

Супровідний лист (з підписом та печаткою) у сканованому вигляді має бути надісланий електронною поштою одночасно із заявкою.

Електронна форма заявки розміщена на сайтах: minregion.gov.ua, slg-coe.org.ua, uaror.org.ua, auc.org.ua, vassr.org.

Додаткову інформацію з усіх питань Конкурсу можна отримати за тел.: 044 303 99 16 (внутрішні – 112; 113; 114; 119); 044 590 47 76